

NACZELNA RADA ADWOKACKA
Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 21 czerwca 2024 r.

NRA.145-R.24.2024

Opinia Naczelnej Rady Adwokackiej
dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie
wysokości kwoty bazowej w 2025 rok (B832)

Projekt opiniowanego rozporządzenia jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945). Powyższy przepis przewiduje, że Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu, corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość kwoty bazowej, mając na względzie limity wydatków, o których mowa w art. 28, oraz potrzebę zapewnienia właściwej organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej. Bezsprzecznie więc wydanie niniejszego rozporządzenia jest niezbędne do ustalenia przez Ministra Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Finansów, wysokości dotacji na finansowanie w 2025r. zadań w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Opiniowany projekt § 1 zakłada że „w 2025 r. kwota bazowa stanowiąca podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o której mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, wynosi 6104 zł.”

O ile wysokość proponowanej dotacji jest wysoce dyskusyjna, to jednak, jak zaznaczają autorzy projektu, jest ona zgodna z art. 28 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, gdzie

maksymalny limit wydatków budżetu państwa w roku 2025 wynosi 116 024 519 zł. Co istotne, zakładając przyjęcie kwoty bazowej na proponowanym poziomie, całkowity roczny koszt projektu wyniesie 108 926 tys. zł. To oznacza, że do limitu wydatków ustalonego ustawą pozostaje jeszcze przeszło 7 mln zł. Czynienie oszczędności, kosztem systemu NPP-NPO, który od lat wymaga dofinansowania, jest niezrozumiałe i nieuzasadnione.

Od 2016 r. wysokość kwoty bazowej wzrosła o 13,84 %, natomiast minimalne wynagrodzenie wzrosło o 132,4 %. a przeciętne o 76,8 %. Aktualnie pozostaje więc nadal pytanie, dlaczego w tej sytuacji, przy przyzwoleniu wynikającym z ustawy, Minister Sprawiedliwości nie zdecyduje o podwyższeniu kwoty bazowej do maksymalnego, możliwego limitu. Do wykorzystania jest jeszcze 7 mln złotych, które w mojej ocenie powinny być przeznaczone na podwyższenie kwoty bazowej.

Mając na uwadze trwające od kilku lat niedofinansowanie systemu NPP/NPO już dziś skutkujące m.in. odchodzeniem z tego systemu najbardziej doświadczonych adwokatów, trudnościami ze znalezieniem przez wykonawców zastępców na dyżury NPP/NPO oraz niedoposażeniem punktów NPP/NPO w niezbędny sprzęt (drukarki, ksera, tonery), Naczelna Rada Adwokacka rekomenduje maksymalne wykorzystanie limitu ustawowego przeznaczonego na NPP /NPO w 2025 roku. Przeznaczenie nawet całej maksymalnej kwoty przewidzianej przez ustawę na 2025 roku będzie nie wystarczające dla poprawy sytuacji w systemie NPP/NPO, którym niektóre świadczone usługi są dziś finansowane ze środków własnych przez wykonawców np. koszty dojazdu na wizyty domowe. W tym miejscu po raz kolejny pragnę wyrazić swój stanowczy sprzeciw wobec takich praktyk i obciążania osób świadczących nieodpłatną pomoc prawną w punktach NPP/NPO kosztami realizacji zadań wynikających z obecnych, jak i projektowanych przepisów, w szczególności finansowania przez wykonawców kosztów dojazdów na wizyty domowe, porad telefonicznych (świadczonych w latach wcześniejszych często przez wykonawców z prywatnych telefonów) oraz konieczności zapewniania przez osoby świadczące pomoc prawną własnego sprzętu do obsługi punktów NPP /NPO (laptopy, ruter z przenośnym Internetem). Należy zwrócić uwagę, że przy założeniu takiej podwyżki kwoty bazowej, koszty proponowanych przez Ministerstwo obecnie, powszechnych teleporad, prawdopodobnie znowu w dłuższej mierze obciążą bezpośrednio wykonawców, którzy by zrealizować zadeklarowane obowiązki , będą zmuszeni korzystać przy realizacji teleporad z prywatnych telefonów, jak to bywało w dotychczasowej praktyce.

Od 2016 roku wymaga się od wykonawców w punktach NPP/NPO szeregu nowych uprawnień (doradca obywatelski, mediator) a co za tym idzie- obciąża kosztami uzyskania takich uprawnień. Dodatkowo, ustawodawca wciąż dodaje nowe obowiązki wykonawcom (wizyty domowe, za chwilę teleporady) oraz sukcesywnie rozszerza krąg beneficjentów, tak, że obecnie z nieodpłatnych porad może *de facto* skorzystać każdy. Natomiast wynagrodzenie wykonawców w zasadzie pozostaje bez zmian.

Od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieopłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, nastąpił znaczący wzrost kosztów funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, zarówno dla samorządów powiatowych jak i samych wykonawców. Niezmiennie więc Naczelna Rada Adwokacka postuluje o realne dofinansowanie systemu, a nie symboliczne podwyższenie kwoty bazowej o 241 zł miesięcznie.

Autor opinii: adw. dr Mariusz Hassa

Dyrektor
Legislacji i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady Adwokackiej
adw. Dorota Kulińska